

Peurise **vuistschild** uit Indonesië

U kent ze misschien wel de kleine koperen schilden die soms op antiekmarkten of veilingen worden aangeboden. Omdat ze vaak zijn voorzien van een fraaie voorzijde, zijn het ook eersteklas wanddecoraties. Over deze schilden en het gebruik ervan meer in dit artikel.

Een vuistschild, een *peurise*, is meestal rond en vergeleken met andere schilden klein van formaat. Vaak niet groter dan een flink pannendecksel en met een diepte van een flink soepbord. De gemiddelde diameter is 30 cm.

De meeste vuistschilden zijn bollijg, maar exemplaren met een vlakke doorsnede komen ook voor. Aan de binnenzijde is een eenvoudige greep aangebracht.

Dit type schild kwam vooral in Azië, in het bijzonder het toenmalige Voor-Indië (de bezittingen van de VOC in India, Ceylon en Myanmar), Perzië, Japan en de Indische archipel vrij algemeen voor. In Europa zijn dit soort schilden tot in de renaissance tijd gebruikt.

Licht, klein en makkelijk hanteerbaar

Een vuistschild geeft bijna geen bescherming tegen pijlen en geworpen speren, daarvoor is het te klein. Tegen dat onheil gaven de heel veel voorkomende amuletten hopelijk nog wel wat bescherming. Ook is een vuistschild niet goed bestand tegen klappen met een zwaar voorwerp zoals een hamer of bijl. Daar tegenover staat dat het vuistschild licht is, makkelijk te vervoeren en te gebruiken. Een gevecht blijft, door het geringe gewicht en kleine formaat, bewegelijk en dat laatste geeft ook extra bescherming. In het defensief is het schild handig om klawanlagen of lansstoten van de tegenstander subtiel van baan te doen veranderen of te laten afglijden. De wat bolle doorsnede verbetert het af laten glijden van een vijandelijke slag of stoot. Ook kan het schild offensief gebruikt worden om het wapen van de tegenstander weg te duwen en zo een eigen aanvalsopening te creëren. Zelfs het frontale

voorvlak of de rand van het schild kan gebruikt worden om tegen bijvoorbeeld het gezicht van de tegenstander te stoten. Veel handelingen met het schild zijn intuïtief. Kortom het schild is ideaal voor de ongeregelde oorlogvoering door meestal niet zo in de wapenomgang geoefende dorpelingen met vooral blanke wapens, zoals in het voormalige Indië regelmatig het geval was.

Het schild is makkelijk hanteerbaar en werd daarom ook op dansfeesten gebruikt, al dan niet, extra versierd met belletjes en linten.

Vuistschild uit Atjeh

Qua concept en vorm zijn veel traditionele Indonesische wapens afkomstig uit Voor-Indië, al dan niet

Gewapende mannen,
vermoedelijk Atjeh,
ca. 1902.

Bron Leiden University
Libraries digital
collections

Een schild met de
typische Atjehese
kenmerken (bol-
vormige knoppen
op een stervormige
ondergrond), koper,
diameter 28 cm.

Coll. Jacques Bonewit

Aan de achterzijde van het schild is in de bolling een kussentje aangebracht die het effect van de slagen op het schild moet dempen. Aan de ringen wordt de handgreep bevestigd. Coll. Jacques Bonewit

voorzien van meer of minder lokale eigenheden. Dat geldt ook voor de vuistschilden. Op Sumatraanse Atjeh zijn vuistschilden vrij algemeen. Misschien meer dan op andere Indonesische eilanden waar een voorkeur bestond voor wat grotere meer mandekken-de schilden. De vuistschilden in dit artikel maken al sinds de jaren 60 deel uit van mijn collectie. Beide zijn van koper en hebben een doorsnede van 28 cm. Aan de buitenzijde zijn half bolvormige knoppen op een stervormige ondergrond vastgezet. Die knoppen zijn een typisch Atjehees kenmerk. Het aantal knoppen kan variëren van vier tot zelfs negen stuks. Die knoppen kunnen met pennetjes door gaatjes vastgeklonken en gesoldeerd

zijn. Een andere methode is het vormen van de knoppen tijdens het gietproces. Die techniek is goed bruikbaar bij dikke schilden en te zien aan het ontbreken van de openingen aan de achterzijde van een schild.

De handgreep

Aan de binnenzijde van vuistschilden zijn ringen aangebracht voor de bevestiging van de greep die in veel gevallen bestond uit een winding van touw, leer of rotan. Wat vaak gebeurde is dat de bolling met een soort kussentje werd opgevuld om het effect van slagen op het schild en dus ook op de vuist te dempen. Sumatraanse vuistschilden komen in verschillende uitvoeringen voor: koper, hout al dan niet met leer overspannen en van gevlochten rotan. In het bijzonder koperen vuistschilden worden regelmatig aangeboden. Een flink deel zal niet zo heel erg oud zijn en dus niet bestemd zijn geweest voor eigen gebruik, maar om aan toeristen te verko-

pen. Wat oud is of recent, is alleen te bepalen door kennis van de herkomst of door de vergelijking van echte, oude met nieuw voor de toeristen gemaakte schilden.
jfj.bonewit@gmail.com

Literatuur

- Benitez-Johannot, P. & Barbier, J.P.** (2000). *Shields: From the collection of the Barbier-Mueller Museum*. Munchen: Prestel
- Campbell, S.** (1987). *Weapons of Okinawa: A Devastating Kobudo Arsenal*. VS: Paladin Press
- Gardner, G.B.** (1936). *Keris and other Malay Weapons*. Singapore: Progressive Publishing Company
- Zonneveld, A.G. van.** (2001). *Traditional Weapons of the Indonesian Archipelago*. Leiden: C. Zwartenkot Art Books